

Verbascum chaixii

Nomenclatuur/etymologie

De geslachtsnaam *Verbascum* is afkomstig van het Latijnse *barbascum*, wat bebaard betekent, een verwijzing naar de vaak dicht behaarde bladeren of stengels van veel toortssoorten. De soortsaanduiding *chaixii* is een eerbetoon aan de Franse botanicus Dominique Chaix (1730-1799), die de plant voor het eerst beschreef in zijn publicatie *Prosp. Hist. Pl. Dauphiné* in 1779. De Nederlandse naam voor de soort is Oosterse toorts of Netelbladige toorts.

Taxonomie

- *Rijk*: Plantae
- *Orde*: Lamiales
- *Familie*: Scrophulariaceae
- *Geslacht*: *Verbascum*
- *Soort*: *Verbascum chaixii*

Synoniemen

Een algemeen aanvaard synoniem voor de soort is zeldzaam, aangezien *Verbascum chaixii* Vill. de geaccepteerde naam is. Echter, enkele namen die in het verleden werden gebruikt voor ondersoorten, of foutief werden toegepast, zijn: *Verbascum austriacum* Schott ex Roem. & Schult. (voor *V. chaixii* subsp. *austriacum*), en *Verbascum orientale* Auct. non M.Bieb. (een ongeldige naam die soms wordt gebruikt voor de ondersoort *V. chaixii* subsp. *orientale*).

Foto: Harrie de Vries

Variëteiten en cultivars

Verbascum chaixii is een populaire soort in de tuinbouw, met verschillende cultivars die op de markt zijn gebracht. De soort zelf heeft meestal gele bloemen met paarse meeldraden. De meest voorkomende variaties en cultivars zijn: *Verbascum chaixii* 'Album' (met zuiver witte bloemen en een paars centrum), *V. chaixii* 'Album Vertakt' (een vertakte vorm van 'Album', soms verkocht als 'Wedding Candles'), en *V. chaixii* 'Sixteen Candles' (bekend om zijn lange bloeiperiode en bleekgele bloemen met een purperen hart). De soort is ook een belangrijke ouder in de ontwikkeling van andere populaire hybriden, zoals *Verbascum* 'Pink Domino' (een kruising met *V. bombyciferum*) en *Verbascum* 'Southern Charm' (een kruising met *V. phoeniceum*).

Familie

Verbascum chaixii behoort tot de familie Scrophulariaceae, oftewel de helmkruidfamilie. Dit is een grote familie van bloeiende planten binnen de orde Lamiales.

Hoogte

De bloeistengels van deze plant zijn slank en recht opgaand en bereiken meestal een volwassen hoogte van 90 tot 125 centimeter. De rozet met bladeren blijft laag bij de grond.

Bloemkleur

De bloemen van de wilde soort zijn meestal lichtgeel tot primula-geel, altijd met kenmerkende paarse of violette haren op de meeldraden (de zogenaamde 'bees'). De cultivar 'Album' heeft daarentegen witte bloemen met een paars centrum.

Bladkleur

De basale bladeren vormen een rozet, zijn grijsgroen tot middengroen, ruw behaard (harig) en semi-groenblijvend. Ze zijn ovaal tot lancetvormig en grof getand of gekarteld, wat de Engelse naam "nettle-leaved mullein" (netelbladige toorts) verklaart. De stengelbladeren zijn kleiner.

Bloeiperiode

De bloeiperiode is langdurig en valt in de zomermaanden, doorgaans van juni tot augustus, en kan soms doorgaan tot in september als uitgebloeide stengels tijdig worden verwijderd.

Standplaats

Verbascum chaixii gedijt het best op een plaats in de volle zon. De ideale grond is goed doorlatend, arm tot matig voedselrijk, en kan droog, zanderig, kiezelachtig of kalkrijk zijn. Een goede drainage is essentieel, aangezien de plant niet goed tegen natte, koude winters kan.

Herkomst

De soort is inheems in een uitgestrekt gebied dat zich uitstrekt over Centraal- en Zuid-Europa tot in West-Azië (tot Xinjiang). Dit omvat landen als Frankrijk, Spanje, Italië, Griekenland, en delen van Oost-Europa en Kazachstan.

Soort gewas

Het is een kortlevende vaste plant (een overblijvende plant) die zich vaak gedraagt als een tweejarige. Dit betekent dat zij zichzelf gemakkelijk uitzaait om haar aanwezigheid in de tuin te verzekeren.

Vermeerderingswijze

De plant kan gemakkelijk worden vermeerderd door zaad in het voorjaar of de vroege zomer. Daarnaast is vermeerdering via wortelstekken in de winter ook een gebruikelijke methode om de soort of cultivar te behouden.

Klimaatzone

De soort is goed winterhard en wordt over het algemeen als geschikt beschouwd voor USDA klimaatzones 5 tot 8 of 9, wat betekent dat zij temperaturen tot -25 °C kan verdragen, mits de grond in de winter goed droog blijft.

Insecten

Verbascum chaixii is een uitstekende plant voor de biodiversiteit en trekt massaal bestuivende insecten aan, waaronder een verscheidenheid aan bijen (zoals hommels) en vlinders. Larven van de toortsmot (*Cucullia verbasci*) voeden zich soms met het blad.

Bronvermelding

<https://powo.science.kew.org/>

<https://www.rhs.org.uk/>

<https://www.missouribotanicalgarden.org/>

<https://www.gardenia.net/>

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/etymologie	<i>Verbascum</i> van Latijn <i>barbascum</i> (bebaard); <i>chaixii</i> vernoemd naar botanicus Dominique Chaix.
Taxonomie	Rijk: Plantae, Cladus: Tracheophyta, Cladus: Angiospermae, Cladus: Eudicotylota, Cladus: Asteriden, Orde: Lamiales, Familie: Scrophulariaceae, Geslacht: <i>Verbascum</i> , Soort: <i>Verbascum chaixii</i> .
Synoniemen	<i>Verbascum austriacum</i> Schott ex Roem. & Schult., <i>Verbascum orientale</i> Auct. non M.Bieb.
Variëteiten en cultivars	<i>Verbascum chaixii</i> 'Album', <i>V. chaixii</i> 'Album Vertakt', <i>V. chaixii</i> 'Sixteen Candles', kruisingen: <i>V.</i> 'Pink Domino', <i>V.</i> 'Southern Charm'.
Familie	Scrophulariaceae (helmkruidfamilie)
Hoogte	90 tot 125 centimeter
Bloemkleur	Lichtgeel tot primula-geel met paarse meeldraden; ook wit (' <i>Album</i> ').
Bladkleur	Grijsgroen tot middengroen, harig/donzig, semi-groenblijvend.
Bloeiperiode	Juni tot augustus (soms september)
Standplaats	Volle zon, goed doorlatende, droge tot arme, kalk- of kiezelrijke grond.
Herkomst	Centraal- en Zuid-Europa tot Xinjiang (West-Azië).
Soort gewas	Kortlevende vaste plant of tweejarig, zelfzaaiend.
Vermeerderingswijze	Zaad of wortelstekken in de winter.
Klimaatzone	USDA zones 5 tot 8 (tot 9).
Insecten	Trekt bijen, vlinders en andere bestuivende insecten sterk aan.